

Natura 2000-område: 59 Kysing Fjord

Natura 2000-område: 59 Kysing Fjord

Fugleområde: 30 Kysing Fjord

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Sangsvane

Vurderet Gunstig

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Faglig udredning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen
Mangel på egnede fouragerings-/rasteområder	Naturpleje	☐	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Uhensigtsmæssig hydrologi	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen:
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☐	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet

NOTAT

vedrørende hørings svar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl. miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr. 59
Fuglebeskyttelsesområde F30*

Kysing Fjord

Udkast til Natura 2000-plan var i offentlig høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, hørings svar og høringsnotater kan ses på
http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/
og
<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 hørings svar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle hørings svar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle hørings svar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk.

Til Natura 2000-plan nr. 59 er der modtaget i alt 7 hørings svar. Se sidst i dette notat for en oversigt.

Svarene har især berørt følgende punkter:

- 1. Målsætning*
- 2. Indsatsprogram*
- 3. Sikring af dynamisk hydrologi*
- 4. Trusler, herunder forstyrrelse og næringsbelastning*
- 5. Modstridende interesser*

Yderligere har hørings svarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringsnotat (kan findes via ovenstående link):

- 6. Virkemidler til gennemførelse af indsatsen og finansiering*
- 7. Datagrundlag*
- 8. Tilstandsvurdering og bevaringsstatus. Prognosen for naturtilstanden*
- 9. Udpegningsgrundlag og områdeafgrænsning*
- 10. Kvælstof-tålegrænser for naturtyperne*
- 11. Lovgrundlag. Proces og lodsejerinddragelse*

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter 1-5. Naturstyrelsens kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Målsætning

Høringssvar:

Århus Kommune og DN tilslutter sig formulering af målsætning for området. Århus Kommune anfører, at fremtidig sikring af gunstig bevaringsstatus for sangsvanen i området i høj grad afhænger af driftformen på de omliggende arealer og uforstyrrede rastearaler inden for området. DN ønsker en forklaring på, at der i målsætningen netop indgår et rastebestandstal 860.

Naturstyrelsen:

Med planens indsats for tilgroning og næringsbelastning søges det sikret, at der inden for områdets afgrænsning er det fornødne fødegrundlag. I den nuværende situation fouragerer områdets rastende sangsvaner i stor udstrækning på vintergrønne marker uden for Natura 2000-områdets afgrænsning. Der kan ikke med Natura 2000-planlægningen målsættes for arealer uden for områdets afgrænsning. Derfor er det langsigtede mål for området, at de udpegede fugle sikres velegnede og tilstrækkelige fouragerings- og rastemuligheder inden for områdets afgrænsning. Med planens generelle indsats mod uhensigtsmæssig forstyrrelse søges rastearaler sikret inden for området.

Planens mål er at sikre velegnede levesteder for en bestand, der svarer til områdets udpegningsgrundlag. Det aktuelle bestandstal kan svinge meget fra år til år. Bestandsstørrelsen, der er angivet i planen, er fastsat på baggrund af den officielle danske indmelding til EU. Se i øvrigt det generelle høringssvar.

2. Indsatsprogram

Høringssvar:

Århus Kommune ønsker en præcisering af mulig indsats, der rækker ud over områdets grænser, idet konkret reduktion af næringsbelastning af naturarealer kan indebære, at der ønskes foretaget en indsats for f.eks. dræntilløb på tilstødende driftsarealer.

Naturstyrelsen:

Der er ikke med Natura 2000-planlægningen og de foreslåede virkemidler forudsat en indsats uden for områdets afgrænsning. Der kan på frivillig basis, og evt som et led i vandplanindsatsen aftales indsats på tilstødende arealer.

3. Sikring af dynamisk hydrologi

Høringssvar:

Århus Kommune anfører, at det er nødvendigt, at der udarbejdes en konsekvensanalyse som forudsætning for en mulig ændret slusepraksis til sikring af en mere dynamisk hydrologi i fjorden. DLMØ finder en generel ændring af hydrologien i fjorden betænkelig, og anfører, at en konsekvensanalyse med inddragelse af lodsejere og fuld kompensation for negative konsekvenser. DN mener, at slusen i høj grad hindrer naturlig hydrologi på strandengene.

Naturstyrelsen:

Efter det anførte finder Naturstyrelsen ikke, at en ændret slusepraksis er nødvendig inden for denne planperiode for at sikre en gunstig bevaringsstatus for sangsvanen. Planforslagets indsats om konkret at søge slusedriften indrettet, således at fjorden sikres bedst mulig naturlig hydrologi udgår derfor af den endelige plans indsatsprogram. Målsætningen for området fastholdes. Udeladelse af konkret indsats for ændret slusepraksis harmonerer med retningslinjerne for vandplanen, der ikke indebærer ændring i slusepraksis. Tidligere undersøgelser har vist, at den nuværende slusepraksis ikke har væsentlig negativ indflydelse på vandudskiftningen i fjorden. Den endelige plan ændres i overensstemmelse med ovenstående..

4. Trusler, herunder forstyrrelse og næringsbelastning

Høringssvar:

DOF anfører, at jagt på nærliggende arealer – uden for Natura 2000-området forstyrrer fuglelivet. DOF anfører desuden, at næringsbelastningen af fjorden har medført, at den rodhæftede vegetation på lavt vand i fjorden er gået stærkt tilbage. Sangsvanerne er derfor henvist til at fouragere på de omliggende marker. Vinterfugletællingerne de sidste år har vist stærk tilbagegang. DN anfører, at jolle- og kajaksejlds, specielt i den indre del af fjorden kan skræmme alle rastende svømmefugle op.

Danmarks Jægerforbund anerkender ikke, at jagt på nærliggende arealer har negativ bestandsmæssig indflydelse på sangsvanen i området, og savner konkret dokumentation.

Naturstyrelsen:

Med Natura 2000-planlægningen kan der udelukkende adresseres en indsats inden for områdets afgrænsning. Den beskrevne forstyrrelse fra jagt uden for området vurderes i øvrigt ikke at være så væsentlig, at det påvirker bestanden i området – sammenholdt med, at hele fjorden er udpeget som reservat med jagtforbud. Der findes ikke konkret dokumentation af effekten på bestanden af forstyrrelsen. Jagt fjernes derfor fra trusselsafsnittet. Næringsbelastning er omtalt i trusselsafsnittet og søgt imødegået gennem indsatsprogrammet.

5. Modstridende interesser

Høringssvar:

DN og DOF anfører, at den ønskede afgræsning af nu tilgroede, rørskovsdominerede strandensarealer vil gavne sangsvanen, men til gengæld have negativ indflydelse på sjældne rørskovstilknyttede fuglearter som rørdrum og rørhøg. Sammenhængende rørskovsarealer ønskes bevaret. Dette nævnes ikke i planen

Naturstyrelsen:

I afsnittet: modstridende interesser behandles udelukkende indbyrdes forvaltningsmæssige konflikter mellem arter og naturtyper, der er på områdets udpegningsgrundlag. Hensynet til andre arter varetages og prioriteres gennem anden naturplanlægning og -beskyttelse.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 59

I planen er det på baggrund af de indkomne bemærkninger præciseret, at

- indsatsprogrammet for hydrologiindsatsen ikke konkret kræver en ændret slusepraksis i denne planperiode, men udelukkende i bredere forstand en sikring af gunstig hydrologi på strandengene. Dermed tages også højde for det kommunale råderum.

I trusselsafsnittet fjernes omtale af jagt umiddelbart uden for området. - Indsats rettes dermed mere bredt mod hensyntagen til artens sårbarhed overfor dokumenteret forstyrrelse.

De indsigelser der har påpeget fejl og opdaterede plejeindsatser m.m. vil også blive indarbejdet i den endelige Natura 2000-plan, men listes ikke i dette høringsnotat.

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 59

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget mindre justeringer af teksten i trussels- og indsatsafsnittet:

I områdebeskrivelsen er der oplysende beskrevet, at sangsvanen på landsplan gennem de seneste år har haft en stabil bestand. Det er endvidere præciseret, at Kysing Fjord - den inddigede og afvandede sydlige del af fjordlandskabet - ikke er en del af Natura 2000-området.

Den foreløbige, nationale bevaringsstatus for arten sangsvane som regelmæssigt tilbagevendende trækfugl er af DMU vurderet som gunstig. Derfor er artens prognose lokalt i dette område ændret til vurderet gunstig.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr. 59 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer §8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr. 59. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring *ikke modtaget kommentarer til rapporten.*

Den offentlige høring har givet anledning til ændring af Natura 2000-planen, idet den beskrevne indsats for mulig ændret slusepraksis er udskudt. Yderligere er truslen forstyrrelse fra jagt på nærliggende arealer udtaget af trusselsafsnittet i den endelige plan.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA,

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_o

[g_natur/Nyt_overvaagningsprogram](#), som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med Fødevarerhverv og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Afsendere af hørings svar til Forslag til Natura 2000-plan nr. 59 Kysing Fjord

- ID 520 - Odder Kommune
- ID 870 - Aarhus Kommune
- ID1487 - DN (Danmarks Naturfredningsforening)
- ID1710 - DLMØ (Dansk Landbrug Midt- Østjylland)
- ID2198 - DOF Østjylland (Dansk Ornitologisk Forening)
- ID2276 - Danmarks Jægerforbund
- ID4104 - Friluftsrådet Aarhus Bugt

Miljørapport for N59 Kysing Fjord

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovspligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

Bestanden af sangsvane sikres en gunstig bevaringsstatus. Fjordområdet og de tilstødende strandengsarealer udgør et sammenhængende, velegnet raste- og fourageringsområde for sangsvanen – med høj grad af naturlig dynamisk hydrologi og saltvandspåvirkning. Fjorden og de tilgrænsende strandengsarealer skal kunne dække bestandens behov for føde og for rasteplads med hensyntagen til artens følsomhed over for forstyrrelse.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en optimal hydrologi og en reduktion af tilførsel af kvælstof og fosfor til et niveau, der fremmer optimal forekomst af rodfæstet undervandsvegetation.

Baggrund for den overordnede målsætning

I Kysing Fjord er der i særlig grad fokus på arten sangsvane og dennes krav til levested, da den er årsagen til, at området er udpeget som Natura 2000 område.

Da sangsvanen er helt afhængig af planteføde, er det nødvendigt at sikre det naturlige fødegrundlag både i fjorden og på de tilgrænsende strandenge. I fjorden skal der kunne vokse rodfæstede planter, og på strandengene skal vegetationen være kort uden opvækst af træer og høje urter, da svanerne er afhængige af at kunne se mulige fjender som f.eks. ræve på relativt stor afstand.

Relevante planer

Naturpleje: Der er for nylig iværksat afgræsning af et ca. 20 ha stort engområde på Engelsmade i områdets vestende, grænsende til Fiskbæk og Revs Å. Desuden har der gennem længere tid været afgræsning af en væsentlig del af strandengsbræmmen langs nordsiden af fjorden.

Agwaplan: Miljøcenter Århus er partner i et EU-projekt kaldet Agwaplan www.agwaplan.dk, hvoraf et af projektområderne er netop Norsminde Fjord. Gennem samarbejde med landbrugets rådgivningscenter (Landscentret) og landsbrugsforskning (Det Jordbrugsvidenskabelige fakultet, Aarhus Universitet) og 22 landmænd skal projektet vise,

hvordan miljøkravene i vandplanerne kan opfyldes og finde løsninger, der er optimale for både vandmiljøet og landbruget.

Grundstenen i projektet er at fremskaffe den bedst mulige viden om landbrug og miljø til brug for en samlet landbrugs- og vandmiljørådgivning på den enkelte bedrift. Der sættes fokus på såvel landmandens ønsker til drift og økonomi som de overordnede mål for opfyldelse af kravene i EU's vandrammedirektiv. F.eks. giver en bedre udnyttelse af kvælstof på marken større høstudbytte og mindre forurening af vandmiljøet, ligesom vådområder i oplandet kan fjerne kvælstof og mindske forureningen af fjorden. Erfaringerne fra Agwaplan med at opstille og omsætte miljømål til handling og et godt samarbejde mellem projektpartnerne vil blive brugt som model for det videre arbejde.

Vildtreservat: Norsminde Fjord er siden 1982 udpeget som vildtreservat, og færdsel og adgang er reguleret med følgende bestemmelser:

Der er forbud mod sejlads med motordrevet fartøj, og konkurrencesejlads med robåde eller sejlbåde er forbudt.

På fjorden og i en 100m bræmme er der forbud mod jagt og fra 1. marts til 15. juli er der forbud mod færdsel på de umatrikulerede såkaldte herreløse arealer, der støder op til fjorden

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegnings- og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger.

Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsstatus det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes, vil sangsvanens rasteplads og fourageringsmuligheder i fjorden fortsat være forringede.

Bevaringsprognose er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- *Sangsvane: Den foreløbige, nationale bevaringsstatus for arten sangsvane som regelmæssigt tilbagevendende trækfugl vurderes som gunstig (DMU, 2003). Selv om antallet af rastende fugle over tid har været stigende, vurderes prognosen for arten ugunstig inden for området, da det naturlige levested og fourageringsmuligheder i form af undervandsvegetation i fjorden er i tilbagegang.*

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Fjorden kan blive mere salt af en naturmæssigt mere hensigtsmæssig slusedrift. Dermed favoriseres ålegræs og havgræs i de helt indre dele af fjordens bundvegetation, der nu i højere grad indeholder ferskvandsarter.

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder *for udpegede arter ikke* går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Kysing Fjord gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den naturmæssigt mest hensigtsmæssige hydrologi på omgivende strandengsarealer. Slusedriften søges indrettet således, at fjorden og dens omgivende strandengsarealer sikres den naturmæssigt bedst mulige, dynamiske hydrologi og saltvandspåvirkning – under hensyntagen til erhvervs- og ejendomsinteresser omkring fjorden.*
- 1.3 *Den terrestriske natur i form af tilgrænsende strandenge, der har betydning som fourageringsområde for sangsvanen, sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.*
- 1.4 *Der sikres levesteder for sangsvane med hensyntagen til artens sårbarhed over for forstyrrelse. Skov- og Naturstyrelsen undersøger og vurderer, hvor og i hvilket omfang, der er behov for konkret indsats.*

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatsforventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

Planlagt indsats efter vandplanen, der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen. Vandplanens indsatsprogram for hovedvandopland Horsens Fjord vurderes at understøtte Natura 2000-planen på følgende punkter:

- Reduktion i belastning af fjordområdet med næringsstoffer fra oplandet. Dette bidrager til at sikre fourageringsmulighederne for sangsvane.

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	<i>Påvirkes</i>	<i>Ingen påvirkning</i>	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	X		Er redegjort for
Befolkningen	X		De rekreative oplevelser ved fjorden forbedres med bedre livsmuligheder for rastefugle
Menneskers sundhed	X		Forøget naturværdi i området har indirekte indvirkning på menneskers sundhed, idet øget naturkvalitet generelt må formodes at indbyde til øget rekreativ, sundhedsfremmende anvendelse af naturen
Fauna og flora	X		Er redegjort for
Jordbund		X	Jordbundsforholdene vil først ændre sig, hvis planens langsigtede mål om reetablering af naturlig, dynamisk hydrologi og saltvandspåvirkning gennemføres fuldt ud
Vand	X		Er redegjort for og sikres med Vandplanen
Luft		X	Påvirkes ikke
Klimatiske faktorer		X	Påvirkes ikke
Materielle goder		X	Påvirkes ikke
Landskab	X		Et åbent landskab med udsyn over fjorden udbygges og fastholdes
Kulturarv, herunder kirker		X	Påvirkes ikke
Arkitektonisk arv		X	Påvirkes ikke
Arkæologisk arv		X	Påvirkes ikke

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer. Der er ikke modstridende naturinteresser i planen

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

Sigtelinie 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter

2.1 *I dette Natura 2000 område planlægges ingen indsats efter sigtelinie 2 i denne planperiode.*

Sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen

3.1 *Der forekommer ikke naturtyper på udpegningsgrundlaget i dette Natura 2000 område.*

Sigtelinie 4. Særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare

4.1 I dette Natura 2000 område planlægges ingen indsats efter sigtelinie 4 i denne planperiode.

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg: *Der er ikke foretaget prioriteringer mellem arter og naturtyper, som omfattes af planen. Realiseringen af denne plan og af vandplanen vil nedbringe bestanden af forurenings-favoriserede alger i fjorden. På de tilgrænsende strandengsarealer vil arealet af egnede fouragerings- og rasteområder øges.*

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videns grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Området sikres fremover som et velegnet rasteområde for trækbestanden af sangsvaner. Den planlagte indsats vil – kombineret med vandplanens formodede effekt - på sigt forbedre fourageringsmulighederne for sangsvanen inden for området og nedbringe u hensigtsmæssig forstyrrelse.

NATURA 2000 - BASISANALYSE

F 30 Kysing Fjord

Titel: NATURA 2000 - BASISANALYSE
KYSING FJORD

Udgiver: Århus Amt (lukket 31.12.06 som en
følge af kommunalreformen)

Revidering: Miljøministeriet, Miljøcenter Århus

Udgivelsesår: 2007

Forfatter: Århus Amt

Emneord: Natura 2000 Basisanalyse
EF-Fuglebeskyttelsesområde

Layout: WEB-udgave

Kort: © Kort- og Matrikelstyrelsen

Orthofoto: © COWI

ISBN elektronisk: **kommer**

Sidetæl: 20

Oplag: Denne rapport findes kun som digital
udgave.

Henvendelse vedr. rapporten:
Ring direkte til Miljøcenter Århus på telefon: 7254 8266

Natura 2000 - Basisanalyse:

KYSING FJORD

INDLEDNING

Natura 2000 områder

Natura 2000 områderne er et europæisk netværk af internationale naturbeskyttelses områder udpeget i henhold til EF's FUGLEBESKYTTELSESDIREKTIVET til (af 1979) samt HABITATDIREKTIVET (af 1992).

Natura 2000 planlægning

I medfør af Lov om Miljømål skal der med udgangen af 2009 foreligge en Natura 2000-plan for hvert af disse områder. Planerne vil udgøre grundlaget for at iværksætte den nødvendige forvaltningsindsats for at sikre eller genoprette de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder og vil være grundlag for myndighedsudøvelsen i øvrigt.

Planerne består af:

- En basisanalyse
- En målfastsættelse
- Et indsatsprogram

Basisanalyse

Hensigten med at udarbejde en basisanalyse for Natura 2000-områderne er at opnå kendskab til udbredelsen af de naturtyper og levesteder for de arter, som det enkelte område er udpeget for. Derudover skal der også udarbejdes en vurdering af naturtypernes og arternes nuværende tilstand og en foreløbig vurdering af trusler. Hermed opnås et faktisk grundlag for den konkrete prioritering af forvaltningsindsatsen, således at det kan dokumenteres, at den nødvendige indsats for at leve op til habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne iværksættes.

Amterne er ansvarlige for at udarbejde basisanalyser for det åbne land og de kystnære farvande i de enkelte Natura 2000 områder, mens staten skal forestå arbejdet for skovbevoksede fredskovsarealer samt på det åbne hav. Natura 2000 basisanalyserne skal færdiggøres senest den 1. juli 2006.

Efter basisanalysen varetages den videre Natura 2000-planlægning af staten.

Mål for naturtilstanden

Målene for det enkelte Natura 2000-områdes naturtilstand fastsættes på baggrund af blandt andet basisanalysen. Det overordnede mål er at sikre eller genoprette GUNSTIG BEVARINGSSTATUS for de arter og naturtyper, der er på de enkelte områders udpegningsgrundlag.

Indsatsprogram

Natura 2000-planen indeholder desuden et indsatsprogram, som prioriterer den kommunale indsats og de virkemidler, der skal til for at opnå de fastsatte mål. Indsatsprogrammer fastlægger bindende retningslinjer for udarbejdelse af de efterfølgende kommunale handleplaner.

Kommunal handleplan

Endelig skal kommunerne udarbejde handleplaner for den konkrete udmøntning af indsatsprogrammet for hvert enkelt område, dog er Skov- og Naturstyrelsen ansvarlig for indsatsen for skovbevoksede fredskovpligtige arealer og på det åbne hav. Handleplanerne

kan eksempelvis indeholde en beskrivelse af, hvilke ændringer af driften af arealerne, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen.

Natura 2000-planlægningen er tilrettelagt som en løbende planlægning, der revideres, udbygges og opdateres hvert 6. år.

KYSING FJORD

SAMMENFATNING	5
1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET	6
2. UDPEGNINGSGRUNDLAGET.....	7
3. DATAPRÆSENTATION	8
4. FORELØBIG TRUSSELSVURDERING	10
4.1. Eutrofiering.....	10
4.2 Forstyrrelse af arten.....	13
5. MODSATRETTEDE INTERESSER.....	15
6. NATURFORVALTNING OG PLEJE.....	16
7. NYE ARTER OG NATURTYPER.....	17
 MATERIALELISTE	 18

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Natura 2000-område nr. 59 Kysing Fjord (Norsminde Fjord) er udpeget udelukkende som fuglebeskyttelsesområde (F30) med et samlet areal på 370 ha (se tabel 1.1).

Nr.	Navn	Areal (ha)
F 30	Kysing Fjord	370
59	Samlet areal	370

Tabel 1.1. Oversigt over de internationale naturbeskyttelsesområder, der indgår i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom Natura 2000-områdets samlede areal er oplyst.

Kilde: [Skov- og Naturstyrelsen](#).

Kysing Fjord (Norsminde Fjord). Kort med zoom- og søgefunktion. Klik på kortet.

Kysing Fjord området dækker Norsminde Fjord, der ligger ca. 20 km syd for Århus. Den er ca. 3 km lang og ½ km bred. Fjorden er meget lavvandet med en gennemsnitsdybde på kun 60 cm. Den største dybde på 2 m findes kun i et lille område ved slusen og i den korte rende, som løber fra slusen og ind i fjorden. Umiddelbart omkring fjorden findes smalle bræmmer af strandeng og rørsump, der danner grænse til det omgivende intensivt dyrkede agerland.

I den vestligste del af fjorden udmunder Rævså, som afvander et område med agerland og by med Odder som den største. I den østligste del af fjorden reguleres vandtilførslen fra Århus Bugt af en højvandssluse. Slusen lukker automatisk, når vandstanden er 35 cm over daglig vande. Slusen blev bygget i 1964 som et værn mod oversvømmelser af de lavtliggende landbrugsarealer, der grænser op til fjorden.

Siden 1942 har Norsminde Fjord været udlagt som vildtreservat. Hele fjorden og store dele af de tilstødende landarealer er udlagt som EF-fuglebeskyttelsesområde (nr. 30), idet området er et vigtigt overvintrings- og rasteområde for andefugle og blishøns.

2. UDPEGNINGSGRUNDLAGET

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 har til formål at beskytte levestederne for fuglearter, som er truede, følsomme overfor ændringer af levesteder eller sjældne i EU. Til dette formål er der udpeget en række fuglebeskyttelsesområder hvor disse fugle yngler eller regelmæssigt gæster for at fælde fjer, raste under trækket eller overvintre. Hvert enkelt fuglebeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte levesteder for en eller flere af de fuglearter, der er opført på direktivets liste I og artikel 4.2.

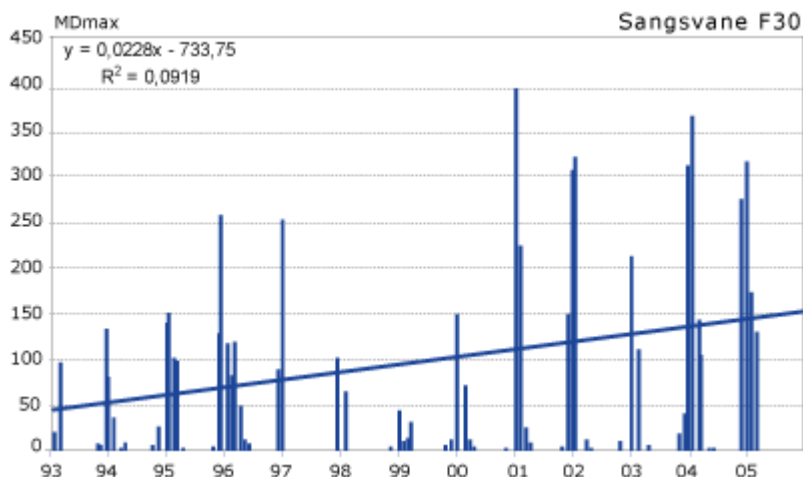
Som det fremgår af tabel 2.1 er fuglebeskyttelsesområde 30 er udpeget af hensyn til *sangsvane*. Arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

Nr.	Artsnavn	Habitat-område	Antal forekomster/bestand	Udpegningsgrundlag
A038	Sangsvane	F30	Der foreligger ingen data fra 1983	T

Tabel 2.1. Oversigt over de arter, her *sangsvane*, der i 1983 var udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde F30. T = trækfugl.

3. DATAPRÆSENTATION

Observationer af arten: Århus Amt har ikke foretaget registreringer af *sangsvane* i Norsminde Fjord. Følgende oplysninger baserer sig på udtræk af månedsmaks fra DOF-basen i perioden 1993-2005.

Figur 3.1. Observationer, månedsmaks af sangsvane i F30 (DOF, 2006).

Sangsvane forekommer regelmæssigt i vinterhalvåret i Norsminde Fjord. I perioden 1993 til 2005 er der sket en stigning i forekomsten af arten. Denne stigning er sandsynligvis et udtryk for, at arten generelt er i fremgang, og en længere periode med mildere vintre betyder, at arten ikke trækker syd for Danmark. I vinterperioden fouragerer sangsvanen overvejende på vintergrønne marker med enten raps, hvede eller græs og sangsvanen er derfor mindre afhængig af vegetationen i selve Norsminde Fjord.

Sangsvane ankommer til Norsminde i oktober, hvorefter bestanden stiger til et maksimum i januar og fuglene trækker bort i marts/april, se tabel 3.1. Sangsvanerne opholder sig primært på vandfladen i den midterste og den vestlige del af fjorden og den ses kun sjældent på engarealerne.

År 1985-2006 - Højeste antal

LOKNR	LOKNAVN	Jan	Feb	Marts	April	Maj	Juni	Okt	Nov	Dec
727065	Norsminde Fjord	400	110	120	48	11	6	10	150	260
727066	Norsminde Fjord østdel	120		3	2				11	44
727067	Norsminde Fjord midtdel	330	226	11	1			5	140	310
727068	Norsminde Fjord vestdel	370	143	105	5		1	18	277	320
727075	Assedrup Enge		7							

Tabel 3.1. Fordelingen af observationer (månedsmaks) af sangsvaner i perioden 1985-2006 fordelt på måneder og områder (DOF, 2006).

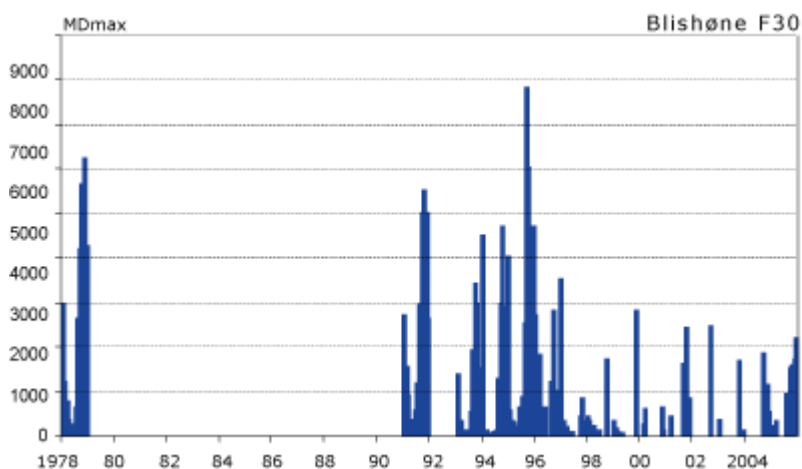
Yderligere oplysning om *sangsvanes* biologi kan ses på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside: www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/Fugle/Svaner/Sangsvane.htm.

Den foreløbige, nationale bevaringsstatus af arten som regelmæssig tilbagevendende trækfugl vurderes som gunstig (DMU, 2003). Udbredelsen i øvrige fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i udpegningsgrundlaget, kan ses ved at zoome ud på nedenstående kort.

Udbredelsen af *sangsvane* i F30 Kysing Fjord (Norsminde Fjord). Kort med zoom- og søgefunktion. Klik på kortet.

Fremgangen i forekomsten af *sangsvane* afspejler sig ikke i tilsvarende fremgange for områdets svømmeænder knopsvaner og blishøns. Her ses i samme periode et generelt fald i forekomsten for disse arter. Det kan ikke umiddelbart vurderes, om forskellen skyldes intern konkurrence mellem arterne eller en generel forværring af områdets værdi som rastelokalitet for de fødesøgende arter som følge af eutrofieringen.

Figur 3.2. Forekomsten af *blishøns* (månedsmaks) i 1978, 1991 (Gylling-Jørgensen 1995) og perioden 1993-2006 (DOF, 2006).

4. FORELØBIG TRUSSELSVURDERING

Gunstig bevaringsstatus

I direktiverne er der krav om at fastholde eller genoprette 'gunstig bevaringsstatus' for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget af hensyn til. For disse naturtyper og arter er der udarbejdet en række faglige kriterier for gunstig bevaringsstatus (Søgaard et al. 2003).

En arts bevaringsstatus anses for "gunstig", når

- "data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levested", og
- "artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket", og
- "der er – og sandsynligvis fortsat vil være – et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande".

4.1. Eutrofiering

Kvælstof og fosfor er fra naturens hånd begrænsende næringsstoffer for mange økosystemer. Når et naturområde belastes med ekstra næringsstoffer (eutrofieres), fører det til ændret artssammensætning, fordi konkurrencestærke og kraftigt voksende plantearter (som f.eks. *søsalat*) bliver begunstiget på bekostning af langtsomt voksende og konkurrencesvage plantearter (som *ålegræs*).

Eutrofieringen kan blive så kraftig, at naturtypernes tålegrænse bliver overskredet. Resultatet bliver, at flere af de karakteristiske nøjsomhedsarter forsvinder, og naturtypernes tilstand ændres. Selv små ekstra tilførsler af næringsstoffer kan på sigt føre til ændret artssammensætning.

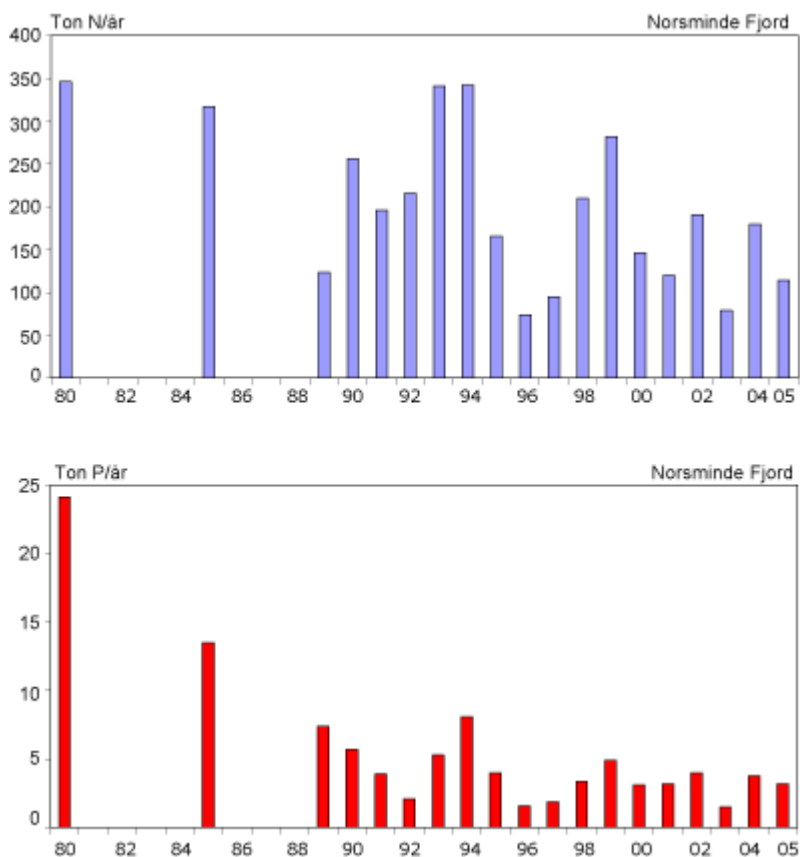
Eutrofiering af naturområder kan ske i form af direkte tilførsel af gødning eller indirekte i form af f.eks. kvælstofdeposition fra luften eller jordfygning fra marker.

Eutrofiering som trussel kan være meget vanskelig at observere ved tilsyn eller registrering.

Norsminde Fjord tilføres årligt i størrelsesordenen 150 ton kvælstof og 3 ton fosfor. Tilførslen af kvælstof varierer meget fra år til år afhængigt af nedbørsmængden. I nedbørsrige år udvaskes der således meget kvælstof fra markerne til vandløbene, hvorved tilførslen bliver stor. Generelt er der dog sket en reduktion i kvælstoftilførslen efter gennemførelsen af vandmiljøplan I og II. Kvælstofbidraget fra landbrug udgør ca. 75% af den samlede tilførsel til fjorden, mens bidraget fra spildevand udgør ca. 5%. Resten er naturbetinget udvaskning fra oplandet og atmosfærisk deposition.

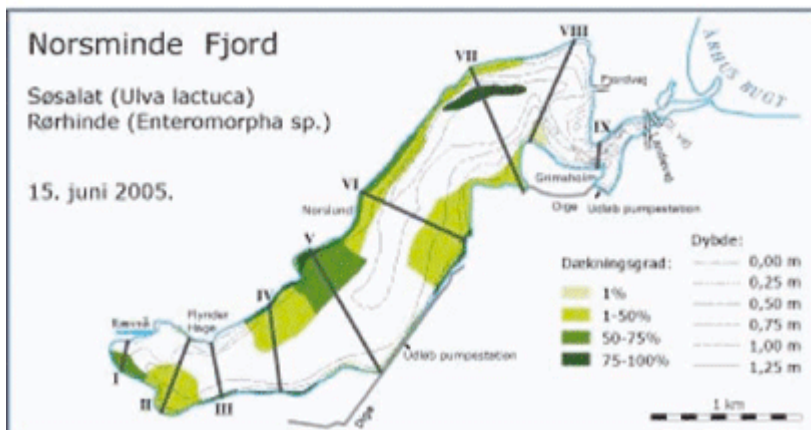
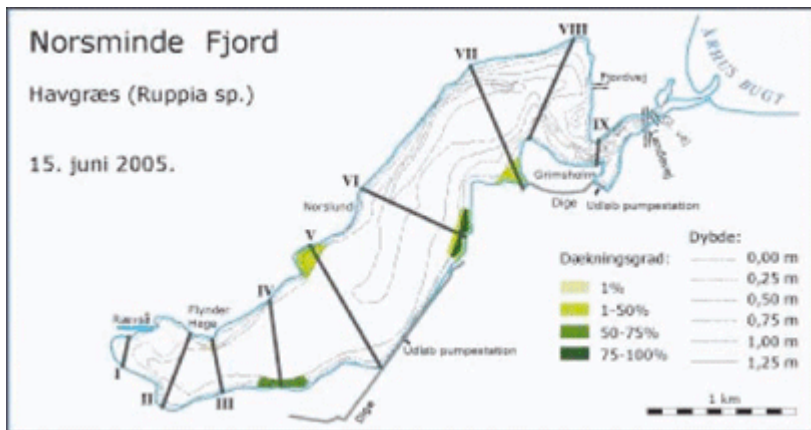
Norsminde Fjord blev tidligere stærkt forurenet af spildevand fra Odder og mindre bysamfund i oplandet. Omkring 1980 blev fjorden årligt tilført 20-25 tons fosfor (Århus Amt 1994). På grund af forbedret rensning af spildevand og senere afskæring af spildevand fra Odder Renseanlæg er tilførslen nedbragt til 3-4 ton fosfor årligt. Norsminde Fjord modtager dog stadig spildevand fra Malling Renseanlæg, regnvandsbetingede udløb, landsbyer uden fælles rensning og spredt

bebyggelse, og tilførslen er stadig for høj. Fosforbidraget fra spildevand udgør ca. 70%. Resten er natur- og landbrugsbetinget udvaskning fra oplandet og atmosfærisk deposition.

Figur 4.1. Årlig tilførsel af kvælstof (ton N/ år) og fosfor (ton P/ år) til Norsminde Fjord. (Århus Amt. 2006).

Den seneste vegetationsundersøgelse blev foretaget i juni måned 2005. Bundvegetationen blev undersøgt langs 8 transekter fordelt i hele fjorden. De samme transekter er blevet undersøgt næsten hvert år siden 1989. Ved undersøgelsen blev de enkelte makroalger- og plantearters dækningsprocent vurderet. Derudover blev sedimentets tilstand vurderet.

Figur 4.2. Udbredelsen af *havgræs* og *søsalat* samt *rørhinde* i Norsminde Fjord 2005 (Århus Amt 2006).

Sedimentoverfladen i fjorden var i 2005 generelt lys, veliltet og uden kiselalgebelægninger. I et enkelt område i den dybe rende i fjorden var sedimentoverfladen sort, her blev der også observeret kraftig svovlbrintelugt.

Vegetationen i Norsminde Fjord er desværre stadig kraftigt domineret af forureningsbetingede alger som *søsalat* (*Ulva lactuca*), som trives godt ved høje koncentrationer af næringsalte. Søsalat skygger for væksten af *havgræs* og fastsiddende flerårige makroalger.

I 2005 fandtes *havgræs* generelt i de samme områder som ved undersøgelsen i 2004. Udbredelsen var dog meget mindre, og vegetationen var ikke så kraftig som tidligere år. I hele undersøgelsesperioden (1989-2005) blev der kun set vandkrans (*Zannichellia* sp.) i 2000 og 2001.

I august 2005 var store dele af fjorden totalt domineret af store flydende måtter af *søsalat* og *rørhinde* (*Enteromorpha* sp.).

Søsalat i Norsminde Fjord.

Århus Amt har i oplandet til Norsminde Fjord i 2006 startet et EU-projekt, hvor der i samarbejde med landbruget skal udvikles metoder for en fremtidig landbrugs- og miljøforvaltning. Projektet kan danne grundlag for nedbringelse af næringsstofbelastningen. Oplysninger om projektet kan ses på Natur og Miljøs hjemmeside:

www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nm-agwaplan.htm

Der er ikke risiko for at miljømålene ikke nås i 2015 som følge af eutrofiering, j. fr. Århus Amts Basisanalyse del II. Der kan derfor fortsat forventes en reduceret udbredelse af rodhæftede planter, og risiko for at bunddyr og fisk dør i området som følge af iltsvind.

4.2 Forstyrrelse af arten

Sangsvane er ikke speciel følsom over for forstyrrelser og da Norsminde Fjord er udlagt som vildtreservat medføre det, at færdsel og adgang er reguleret med følgende bestemmelser:

- Sejlads med motordrevet fartøj er forbudt.
- Konkurrencesejlads med robåde eller sejlbåde er forbudt.

På umatrikulerede såkaldte herreløse areal:

- Færdsel i tidsrummet 1 marts til 15. juli er forbudt.

På Norsminde Fjord og de umatrikulerede tilstødende arealer:

- Forbudt at færdes med skydevåben, at udøve jagt eller på anden måde at ombringe, indfange, forulempe eller forjage pattedyr og fugle.
- Forbudt at indsamle eller ødelægge æg.

På de øvrige tilstødende arealer:

- Forbudt at udøve jagt eller på anden måde at ombringe, indfange, forulempe eller forjage svømme- og vadefugle.
- Forbudt at ødelægge æg af svømme- og vadefugle.

Fiskerimæssigt er fjorden af mindre betydning, idet der nu kun er en enkelt erhvervsfisker tilbage, som har bundgarn i fjorden. Århus Amt har i forbindelse med prøvetagning på fjorden konstateret forekomst af finmasket garn som kan forårsage at dykænder kan blive fanget i maskerne. Odder Museum har fået accept af kajaksejls på fjorden hvilket kan være til gene for de mange rastende og fouragerende fugle i vestenden af fjorden.

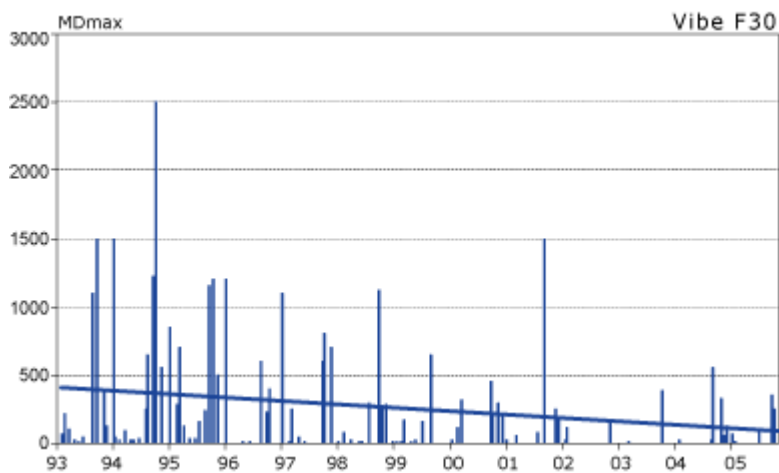
5. MODSATRETTEDE INTERESSER

I forhold til sangsvanen er der ingen modsatrettede interesser i Natura 2000-området.

6. NATURFORVALTNING OG PLEJE

På trods af fremgangen i forekomsten af sangsvaner tyder tilbagegangen for især svømmeænder og blichøns på, at tilstanden i Norsminde Fjord er under fortsat negativ påvirkning af en stor næringsstofbelastning. Sangsvanerne kan i stor grad dække fødebehovet fra vinterafgrøder, mens svømmeænder og blichøns er mere afhæng af en rig undervandsvegetation. En begrænsning i næringsstofftilførslen er en forudsætning for en større udbredelse af rodhæftet undervandsvegetation.

På engarealerne kan der konstateres en stor tilbagegang for en art som viben, hvor sommerobservationer frem til år 2000 tyde på en ynglebestand i området. Pleje af engene (høslæt eller græsning) er derfor vigtig for at opretholde livsbetingelser for engfuglene.

Figur 5.1 Observationer (månedsmaks.) af vibs i F30 (DOF, 2006).

7. NYE ARTER OG NATURTYPER

Norsminde Fjord rummer forekomster af en række fuglearter omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og artikel 4.2.

Nedenstående er en tabel over månedsmaks med observationer i perioden 1989 – 2005.

ARTNAVN	Kode	Månedsmaks	ARTNAVN	Kode	Månedsmaks
Gråstrubet Lappedykker	A006	5	Hvinand	A067	525
Skarv	A017	415	Lille Skallesluger	A068	15
Rørdrum	A021	2	Stor Skallesluger	A069	70
Sort Stork	A030	1	Toppet Skallesluger	A069	75
Hvid Stork	A031	1	Plettet Rørvagtel	A119	1
Knopsvane	A036	724	Engsnarre	A122	3
Pibesvane	A037	22	Blishøne	A125	7800
Sangsvane	A038	400	Trane	A127	22
Skovsædgås	A039	18	Klyde	A132	4
Sædgås	A039	110	Hjejle	A140	3800
Kortnæbbet Gås	A040	11	Strandhjejle	A141	10
Grågås	A043	260	Islandsk Ryle	A143	28
Bramgås	A045	430	Almindelig Ryle	A149	140
Mørkbuget Knortegås	A046	27	Brushane	A151	84
Lysbuget Knortegås	A047	24	Lille Kobbersneppe	A157	37
Gravand	A048	120	Stor Regnspove	A160	21
Pibeand	A050	3120	Rødben	A162	32
Krikand	A052	500	Hvidklire	A164	86
Spidsand	A054	38	Tinksmed	A166	72
Skeand	A056	44	Sorthovedet Måge	A176	1
Taffeland	A059	68	Splitterne	A191	3
Troldand	A061	658	Fjordterne	A193	2
Bjergand	A062	2	Havterne	A194	20
Ederfugl	A063	20	Dværgterne	A195	4
Sortand	A065	1	Sortterne	A197	3

Tabel 7.1 Månedsmaks af bilag I og artikekl 4.2 arter observeret i perioden 1989 - 2005.

Norsminde Fjord er Århus Amts største kystlagune. Naturtyper kystlaguner (1150*) er markeret med * og er derfor en prioriteret naturtype i henhold til Habitatdirektivet Der gælder særligt skrappe regler for beskyttelse af de prioriterede arter og naturtyper.

MATERIALELISTE

1. Anvendt materiale

Danmarks Miljøundersøgelser (2003): Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU, nr. 462.

Danmarks Miljøundersøgelser (2004): NOVANA. Det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen. Programbeskrivelse – del 1. Danmarks Miljøundersøgelser. 48 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 495.
www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR495.PDF

Danmarks Miljøundersøgelse (2005): Atmosfærisk deposition 2004. NOVANA. Danmarks Miljøundersøgelser Faglig Rapport fra DMU nr. 555. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>.

Grell, M. Borch (1998): Danmarks Fugle. De danske fugles udbredelse, tæthed, bestandsforhold og udviklingstendenser 1971-1998 baseret på resultater af Dansk Ornitologisk Forenings landsdækkende kortlægning i 1993-96.

Gylling-Jørgensen, O. (1995): Fuglene ved Norsminde Fjord og Kysing Næs. Østjysk Biologisk Forening.

Skov- og Naturstyrelsen (2005b): Vejledning til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse. www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/B94B1028-F744-40DE-83DE-42C6A48E4D3A/9626/Basis_vejl_final.pdf

Svendsen, L.M., Bijl, L. van der, Boutrup, S. & Norup, B. (red.) (2004): NOVANA. Det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen. Programbeskrivelse – del 2. Danmarks Miljøundersøgelser. 128 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 508
www2.dmu.dk/1_Viden/2_Publikationer/3_Fagrappporter/rapporter/FR508.pdf

Søgaard, B. et al. (2003): Kriterier for gunstig bevaringsstatus. 3. udgave. Faglig rapport fra DMU, nr. 457. www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR457_3udg.PDF

Databaser

DOFbasen: Udtræk af data fra DOFbasen er foretaget af Dansk Ornitologisk Forening efter aftale med Århus Amt. Udtræk af yngle- og rastefugle i Århus Amt i perioden 1982 – 2006. Dansk Ornitologisk Forening, 2006.

Makrophyt: Århus Amts database for marine makrophytter.

MFSBase: Århus Amts database for forekomster af miljøfarligestoffer i fersk og marine sediment og biota.

NORA: Registreringsdata fra § 3-områder i Århus Amt.

WINRAMBI: Århus Amts database for marine invertebrater.

Rapporter udgivet af Århus Amt

Århus Amt (1994): Norsminde Fjord 1992. Teknisk rapport.

Århus Amt (2001): Værdisætning af naturtyper. Udarbejdet af Naturplan.

Århus Amt (2006a): AGWAPLAN projektbeskrivelse.

www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nm-agwaplan.htm

Århus Amt (2006b): Rapport om vandløb mellem Århus og Horsens Fjord.

www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nmudgivelser/nmaarhorsfors.

Århus Amt (2006c): [Basisanalyse del I.](#)

Århus Amt (2006d): Basisanalyse del II.

www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nm-vandmiljoe/

2. Andet relevant materiale

Rapporter mm. udgivet af Århus Amt

Århus Amt (1982): Strandenge i Århus Amt.

Århus Amt (1996): Strandenge i Århus Amt 1994.

Århus Amt (2005b): Vandkvalitetsplan 2005. Netpublikation.

www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nm-regionplan/nm-vandkvalitetsplan-2005.htm

Århus Amt (2006): EU-projekt AGWAPLAN Miljø og landbrug samarbejder om fremtidens

vandplaner. www.aaa.dk/aaa/index/serviceomraader/nm/nm-agwaplan.htm

3. Manglende data og viden

Manglende data

Detaljeret plejebehovsopgørelse for delarealer.

Arter

Fugle

NOVANA overvågningen af fuglearter giver ikke tilstrækkelig dækning til basisanalysen, eller som grundlag for den videre forvaltningsplanlægning. Brugen af data fra DOF giver et rimeligt billede af

udviklingen for de enkelte arter, men dataindsamlingen er tilfældig, og metodemæssigt ikke tilpasset behovet i basisanalysen.

Manglende viden

Der mangler generelt viden til tolkning af data og dataserier, så strukturelle og dynamiske udviklinger i naturtyper og artspopulationer kan forklares og forudses. En mere præcis viden om, hvordan forskellige biotiske og abiotiske faktorer – herunder de beskrevne trusler – kan påvirke bevaringsstatus for konkrete naturtyper og arter er en væsentlig forudsætning for naturplanlægningen i Natura 2000-områderne